

Sygn. akt II Ca 549/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2012 roku

Sąd Okręgowy w Legnicy II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Elżbieta Piotrowska
Sędziowie:	SO Sylwia Kornatowicz SO Elżbieta Hallada (spraw.)
Protokolant:	Klaudia Pasieczny

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2012 roku w Legnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa E. K., J. K. i K. K.

przeciwko stronie pozwanej (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Lubinie

z dnia 4 lipca 2012 roku

sygn. akt I C 575/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w następującym zakresie:

1.
 1. **w punkcie I o tyle, że zasądzoną nim kwotę określa na 12.500 zł (dwanaście tysięcy pięćset złotych), w miejsce kwoty 25.000 zł, a dalej idące powództwo oddala,**
 2. **w punkcie II o tyle, że zasądzoną nim kwotę określa na 12.500 zł (dwanaście tysięcy pięćset złotych), w miejsce kwoty 29.544,50 zł, a dalej idące powództwo oddala,**
 3. **w punkcie III o tyle, że zasądzona nim kwotę określa na 13.500 zł (trzynaście tysięcy pięćset złotych), w miejsce kwoty 20.000 zł, a dalej idące powództwo oddala,**

4. **w punkcie V w ten sposób, że zasądza od powódki E. K. na rzecz strony pozwanej kwotę 387 zł tytułem zwrotu kosztów procesu,**

5. **w punkcie VI w ten sposób, że zasądza od powoda J. K. na rzecz strony pozwanej kwotę 238,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu,**

6. **w punkcie VII o tyle, że zasądzone na rzecz powoda K. K. koszty procesu określa na 433 zł, w miejsce kwoty 1.805,18 zł,**

7. **w punkcie VIII o tyle, że należne od strony pozwanej na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe określa na 625 zł, w miejsce kwoty 1.250 zł;**

II. **oddala dalej idącą apelację;**

III. **zasądza od powodów na rzecz strony pozwanej tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego:**

- **od powódki E. K. 1.248,50 zł,**

- **od powoda J. K. 1.738 zł,**

- **od powoda K. K. 480 zł.**

II Ca 549/12

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Lubinie wyrokiem z dnia 4 lipca 2012r. zasądził od strony pozwanej (...) S.A. w W. na rzecz powódki E. K. kwotę 25.000zł, na rzecz powoda J. K. kwotę 29.544,50zł i na rzecz K. K. 20.000zł, z ustawowymi odsetkami od dani 15 marca 2012r., a dalej idące powództwo oddalił oraz orzekł o kosztach procesu.

Zdaniem Sądu żądanie zasądzenia zadośćuczynienia za śmierć poszkodowanego w wypadku A. K. dla rodziców zmarłego i jego brata oraz żądanie powoda J. K. odszkodowania z tytułu poniesionych przez niego kosztów pochówku i nagrobka, jest w przeważającej części zasadne i ma podstawę w przepisie art. 446§4k.c. Wysokość zadośćuczynienia powinna zależeć od rozmiaru wstrząsu psychicznego, którego doznała osoba najbliższa zmarłego, natężenia cierpień psychicznych i moralnych oraz odczuwalnego wpływu braku osoby zmarłej dla ujemnych przeżyć psychicznych w dalszym życiu jej osoby najbliższej.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wykazał, że więzy łączące powodów z A. K. były bardzo bliskie. Powodowie wspierali poszkodowanego w walce z chorobą nowotworową, na którą leczył się przez kilka lat. Gotowi byli do szczególnych poświęceń na rzecz syna i brata, co miało wyraz w osobistych staraniach w prawidłowym przebiegu leczenia i rehabilitacji. Trudno jest im odnaleźć się w nowej sytuacji i dotychczas nie pogodzili się z utratą poszkodowanego.

Sąd Rejonowy przy ocenie wysokości zadośćuczynienia wziął pod uwagę okoliczność, że poszkodowany A. K. w czasie wypadku nie był zapięty pasami bezpieczeństwa, co skutkowało przyczynieniem się do powstania szkody na podstawie art. 362 k.c.

Uwzględniając tę okoliczność Sąd obniżył o 5000zł każde z roszczeń powodów i uwzględnił kwoty dotychczas dobrowolnie wypłacone przez stronę pozwaną, a to kwoty po 5000zł dla rodziców zmarłego z tytułu zadośćuczynienia oraz kwotę 3000zł z tytułu zadośćuczynienia wypłaconą dla K. K..

Z niespornych kosztów pogrzebu poszkodowanego poniesionych przez powoda J. K. wynoszących 14.463,41zł, po odjęciu kwoty dobrowolnie wypłaconej przez stronę pozwaną 5000zł oraz kwoty zasiłku pogrzebowego, Sąd

pomniejszył je o dalszą kwotę 5000zł tytułem przyczynienia się do szkody i pozostałą sumę wynoszącą 4544,50zł zasądził na rzecz J. K..

Na uzasadnienie orzeczenia o kosztach postępowania Sąd powołał przepis art. 100k.p.c. i wskazując, że powódka E. K. wygrała sprawę w 83,33%, powód J. K. w 75% i K. K. w 66,66% , obliczył należne powodom koszty procesu z uwzględnieniem należnych stronie pozwanej kosztów w części, w jakiej wygrali spór.

Wyrok Sądu Rejonowego w części zasądzonej zadośćuczynienie na rzecz powodów E. K. i J. K. w kwotach ponad 10.000zł, a na rzecz powoda K. K. w części ponad 8500zł oraz w części zasądzonej na rzecz J. K. odszkodowania w kwocie 4544,50zł, jak również w zakresie zasądzonych od dnia 15 marca 2012r. do dnia 3 lipca 2012r. odsetek ustawowych, zaskarżyła strona pozwana.

W apelacji zarzuciła:

1. naruszenie prawa materialnego, to jest:

- art. 362k.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie i przyjęcie, że w ustalonym stanie faktycznym powód przyczynił się do powstania szkody w zakresie uzasadniającym potrącenie kwoty po 5000zł z roszczeń każdego z powodów,

- art. 445 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i nieuwzględnienie obowiązku wyrokowania według stanu sprawy z chwili orzekania, a w konsekwencji zasadnie odsetek od kwot zadośćuczynienia od dnia 15 marca 2012r.,

-art. 481§1k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że wymagalność roszczeń w kwotach zasądzonych w zaskarżonym wyroku istniała już od 15 marca 2012r.;

2. naruszenie prawa procesowego, to jest:

-art. 217§1i3 k.p.c., art. 227 k.p.c. i art. 278§1k.p.c. poprzez bezpodstawne oddalenie wniosku dowodowego strony pozwanej o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych, co doprowadziło do błędnego rozstrzygnięcia co do stopnia przyczynienia się poszkodowanego do wypadku – pomimo niewyjaśnienia tej okoliczności w postępowaniu dowodowym,

- art. 328§2k.p.c. poprzez brak podania w uzasadnieniu podstawy faktycznej rozstrzygnięcia odnoszącej się do podstaw przyjęcia przez Sąd stopnia przyczynienia się poszkodowanego do szkody oraz niewskazania przyczyn odmowy dopuszczenia dowodu zawnioskowanego przez stronę pozwaną,

- art. 233§1k.p.c. poprzez niewłaściwe rozważenie zebranego w sprawie materiału dowodowego, dowolne ustalenie zakresu przyczynienia się do szkody oraz błędnego przyjęcia daty wymagalności roszczenia.

Wskazując na powyższe zarzuty strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez obniżenie zasądzonego zadośćuczynienia do kwoty po 10.000zł dla powodów E. K. i J. K. i na rzecz K. K. do kwoty 8500zł z odsetkami ustawowymi od dnia wyrokowania i oddalenie dalej idących żądań pozwu. Ponadto skarżąca wniosła o zmianę wyroku w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania i orzeczenie o nich na podstawie art. 100k.p.c., a także wniosła o dopuszczenie dowodu z opinii łącznej biegłego sądowego z zakresu rekonstrukcji wypadków komunikacyjnych oraz biegłego sądowego z zakresu medycyny sądowej na okoliczność, czy i w jakim zakresie A. K. przyczynił się do powstania szkody oraz czy przeżyłby wypadek gdyby miał zapięte pasy bezpieczeństwa.

Złożonym ewentualnie wnioskiem apelacyjnym strona pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Powodowie w odpowiedzi na apelację wnieśli o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona w części, lecz nie wszystkie zarzuty są słuszne. W zdecydowanej części okoliczności stanu faktycznego ustalone przez Sąd Rejonowy są niesporne i Sąd Okręgowy przyjmuje je za własne.

Spośród licznie przytoczonych przepisów prawa procesowego, które w ocenie skarżącego, naruszył Sąd pierwszej instancji rozpoznając sprawę tylko zarzut naruszenia art. 328§2k.p.c. i art. 233§1k.p.c. jest zasadny.

Słusznie skarżąca zarzuca Sądowi, że nie odniósł się w pisemnych motywach rozstrzygnięcia do przyczyn, dla których wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia stopnia przyczynienia się A. K., podróżującego bez zapiętych pasów bezpieczeństwa, został oddalony. Nie jest zatem wiadome, czy Sąd pierwszej instancji uznał na podstawie art. 217 k.p.c., że wniosek ten jest spóźniony, czy też na podstawie art. 278§1k.p.c., że możliwość przyjęcia przyczynienia się do szkody nie wymaga wiadomości specjalnych, a zatem, że dowód z opinii biegłego jest zbędny. Sąd Rejonowy powinien był, stosownie do treści art. 328§2k.p.c., przyjęte stanowisko uzasadnić. Ponieważ Sąd pierwszej instancji uznał w okolicznościach faktycznych sprawy, że podróżowanie przez A. K. bez zapiętych pasów bezpieczeństwa stanowi przesłankę przyczynienia się do powstania po stronie powodów szkody niemajątkowej, należy przyjąć, że Sąd doszedł do wniosku, że ustalenie powyższe nie wymaga wiadomości specjalnych i z takim rozumowaniem Sąd Okręgowy się zgadza.

W pisemnych motywach wyroku jest przytoczona okoliczność, że A. K. w chwili wypadku nie miał zapiętych pasów bezpieczeństwa, natomiast wyciągnięty z tej okoliczności wniosek co do przyczynienia się z tego powodu do szkody pozostaje w sferze rozważań Sądu i wnioskowania jako efektu analizy całokształtu materiału dowodowego i zastosowania odpowiedniej podstawy prawnej do poczynionych ustaleń. I w tym miejscu Sąd Okręgowy podziela pogląd skarżącej, że wniosek wyciągnięty przez Sąd pierwszej instancji co do zakresu przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody nie jest prawidłowy, pomimo tego że ustalenie jazdy bez zapiętych pasów bezpieczeństwa jest ustaleniem zgodnym z materiałem dowodowym. Zatem ocena, że niezapięcie pasów bezpieczeństwa spowodowało przyczynienie się poszkodowanego do szkody w stopniu uzasadniającym obniżenie roszczeń odszkodowawczych powodów o kwotę 5000zł, jest oceną dowolną, nieadekwatną do powszechnie znanych skutków jazdy bez pasów bezpieczeństwa na rozmiar szkód, co w konsekwencji uzasadnia zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji przepisu art. 233§1k.p.c. i art. 362 k.c.

Poza wszelką wątpliwość, wynikającą z przepisów prawa drogowego oraz z ogólnie powszechnych i dostępnych źródeł informacji, można stwierdzić, że bezpieczeństwo jazdy bez zapięcia pasów jest obniżone w stopniu znacznym oraz że skutki wypadku w takiej sytuacji są zdecydowanie poważniejsze, niż mogłyby być kiedy uczestnicy ruchu drogowego mają zapięte pasy.

W ocenie Sądu Okręgowego nie trzeba mieć wiadomości specjalnych, by dojść do wniosku, że gdyby A. K. miał zapięte pasy bezpieczeństwa, nie odniósłby tak poważnej szkody, gdyż nie wypadłby z auta. W związku z tym są podstawy do twierdzenia, że nie zapinając pasów przyczynił się do rozmiaru wyrządzonej mu szkody, a co za tym idzie okoliczność ta powoduje zasadność żądania strony pozwanej odpowiedniego obniżenia roszczeń odszkodowawczych powodów na podstawie art. 362k.c.

O ile Sąd pierwszej instancji zastosował ten przepis i obniżył roszczenia zadośćuczynienia o kwotę 5000zł i roszczenie odszkodowawcze powoda J. K. o tę samą kwotę, tak zgodzić się należy ze skarżącą, że przyjęty przez Sąd stopień zmniejszenia odszkodowań nie jest adekwatny do stopnia przyczynienia się do szkody. Zdaniem Sądu Okręgowego jazda bez zapiętych pasów bezpieczeństwa jest poważnym naruszeniem zasad bezpieczeństwa przez pasażera, postawą nierozsądną i lekkomyślną. Wpływ bowiem, jak już wspomniano o tym powyżej, nie zapięcia pasów na skutki obrażeń w wypadku, jest bardzo duży i może decydować nawet o przeżyciu i uniknięciu jakichkolwiek uszkodzeń ciała. Dlatego przyjmując za powodami i Sądem Rejonowym, że adekwatna do rozmiaru cierpień i krzywd jakich doznali powodowie wskutek śmierci A. K. są odpowiednio kwoty zadośćuczynienia 35.000zł dla każdego z rodziców i 33.000zł dla brata, należy uwzględnić przyczynienie się poszkodowanego w rozmiarze co najmniej 50% i wobec tego obniżyć powyższe

kwoty o połowę. Z tak pomniejszonych sum należy odjąć kwoty dobrowolnie wypłacone przez stronę pozwaną, a to po 5000zł dla każdego z rodziców i 3000zł dla K. K..

W wyniku powyższego wyliczenia do zasądzenia dla E. K. i J. K. pozostaje kwota zadośćuczynienia w wysokości 12.500zł, a dla K. K. kwota 13.500zł.

Tę samą zasadę pomniejszenia należy zastosować do roszczenia J. K. o odszkodowanie z tytułu kosztów pogrzebu, bowiem nie ma uzasadnionych podstaw do stosowania innego stopnia przyczynienia przy tym roszczeniu, co uczynił Sąd Rejonowy. Ponieważ z kwoty kosztów poniesionych przez J. K. 14.463,41zł, należny byłby zwrot pomniejszony o połowę, a więc kwota 7.231,70zł, która po odjęciu wypłaconego zasiłku pogrzebowego a to (...),9zł wynosi 2.312,80zł, roszczenie to jest zaspokojone w całości, ponieważ strona pozwana wypłaciła sumę większą, bo 5000zł.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art.386§1k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w części poprzez obniżenie zasądzonych roszczeń z tytułu zadośćuczynienia do kwot wskazanych powyżej.

Apelacja dalej idąca, a to w zakresie daty początkowej biegu odsetek ustawowych jako nieuzasadniona na podstawie art. 385 k.p.c. została oddalona.

Nie ma racji skarżąca, że Sąd Rejonowy naruszył przepis art. 481§1k.c. ustalając wymagalność roszczeń powodów od dnia 15 marca 2012r. zamiast od daty wyrokowania i podnosząc, że tylko bezsporna część świadczenia jest wymagalna wcześniej, przed wyrokowaniem.

W razie wyrządzenia szkody czynem niedozwolonym odsetki należą się poszkodowanemu już od chwili zgłoszenia przezeń roszczeń o zapłatę odszkodowania. Zgodnie z art. 455k.c. w tej bowiem chwili staje się wymagalny obowiązek odpowiedzialnego za szkodę do spełnienia świadczenia.

Pogląd powyższy jest akceptowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który między innymi w wyroku z dnia 18.02.2010r. w sprawie IICSK 434/09 (LEX 602683) w tezie 3 stwierdził, że jest zasadą, że zarówno odszkodowanie, jaki zadośćuczynienie za krzywdę stają się wymagalne po wezwaniu ubezpieczyciela przez poszkodowanego(pokrzywdzonego) do spełnienia świadczenia. Od tej chwili biegnie termin do odsetek zapóźnienie.

Skoro powodowie wezwali stronę pozwaną do zaspokojenia ich roszczeń pismem z dnia 5 stycznia 2012r. i wyznaczili termin do 17 stycznia 2012r., to nawet uwzględniając termin 30 dni określony w przepisie art. 817§1k.c. opóźnienie w spełnieniu świadczenia nastąpiło wcześniej niż data wskazana w zaskarżonym wyroku, a to oznacza, że wyrok Sądu Rejonowego w tym zakresie jest prawidłowy.

Konsekwencją zmiany zaskarżonego rozstrzygnięcia w zakresie wskazanym w sentencji wyroku Sądu Okręgowego, była zmiana rozstrzygnięcia o kosztach postępowania przed Sądem pierwszej instancji.

Stosując bowiem przepis art. 100k.p.c. należało stosunkowo rozdzielić te koszty w zależności od stopnia uwzględnienia żądania.

I tak odnośnie roszczenia powódki E. K. z dochodzonej wysokości 30.000zł została zasądzona kwota 12.500zł, co powoduje wygranie sprawy w 42%. Poniesione przez tę powódkę koszty w pierwszej instancji to kwota 2417zł kosztów zastępstwa prawnego, z czego przysługuje jej zwrot 1.015zł (2.417zł x42%). Z kolei stronie pozwanej przysługiwał zwrot kosztów w części wygranej, a to w 58%, czyli kwota 1.402zł (2417x58%). Po wzajemnym zbilansowaniu tych kosztów, powódka winna zwrócić stronie pozwanej kwotę 387zł, o czym orzekł Sąd Okręgowy w punkcie I podpunkt 4 sentencji wyroku zmieniając w tej części orzeczenie zawarte w punkcie V zaskarżonego wyroku.

Co do kosztów procesu dotyczących żądania J. K., z kwoty dochodzonej 39.454zł wygrał proces w 32%, a poniesione przez niego koszty to kwota 4.390zł, z czego 32% stanowi 1.405zł. Stronie pozwanej przysługuje zwrot w 68% od kosztów poniesionych w wysokości 2417zł, a to kwota 1643,50zł. Zatem powód powinien zwrócić stronie pozwanej

różnicę pomiędzy powyższymi kwotami to jest kwotę 238.50zł, o czym orzekł Sąd Okręgowy w punkcie I podpunkt 5 sentencji wyroku zmieniając w tym zakresie orzeczenie o kosztach zawarte w punkcie VI zaskarżonego wyroku.

Co do orzeczenia o kosztach w przedmiocie roszczenia powoda K. K., jego wygrana sprawa sprowadza się do 45%, a poniesione koszty to kwota 3917zł (opłata sądowa i koszty zastępstwa), z czego 45% wynosi 1763zł. Stronie pozwanej przysługuje z poniesionych kosztów 2417zł 55%, a to 1330zł. Wobec tego strona pozwana winna zwrócić temu powodowi kwotę 433zł, o czym orzekł Sąd Okręgowy w punkcie I podpunkt 6 sentencji wyroku zmieniając w tym zakresie orzeczenie zawarte w punkcie VII zaskarżonego wyroku.

Odnośnie orzeczenia zawartego w punkcie VIII zaskarżonego wyroku należna od strony pozwanej na rzecz Skarbu Państwa opłata sądowa od zasądzonego na rzecz powódki E. K., zwolnionej z kosztów sądowych, wynosi po zmianie rozstrzygnięcia 625zł.

Tę samą zasadę rozliczenia kosztów procesu zastosował Sąd Okręgowy przy orzekaniu o kosztach za drugą instancję.

Przy apelacji co do rozstrzygnięcia odnośnie powódki E. K. strona pozwana wygrała apelację w 83% i poniosła koszty w wysokości 1750zł, a zatem przysługuje jej zwrot w kwocie 1452,50zł, zaś powódce, której koszty postępowania odwoławczego wynoszą 1200zł przysługuje zwrot w 17%, czyli 204zł. Po zbilansowaniu tych kosztów powódka powinna zwrócić stronie pozwanej kwotę 1.248,50zł.

W zakresie apelacji wniesionej co do rozstrzygnięcia odnoszącego się do powoda J. K. strona pozwana wygrała apelację w 87% i poniosła koszty w wysokości 2177zł, a zatem do zwrotu jest kwota 1894zł, a dla powodowi który wygrał apelację w 13% i poniósł koszty w kwocie 1200zł przysługuje zwrot w kwocie 156zł. Wobec tego strona pozwana powinna otrzymać koszty od tego powoda wynoszące 1738zł.

Z kolei apelację skierowaną przeciwko powodowi K. K. strona pozwana wygrała w 56,5%, a poniosła koszty 1775zł, czyli należy jej się zwrot kosztów w kwocie 1003zł. Powód K. K. poniósł koszty postępowania apelacyjnego wynoszące 1200zł, z czego należne są w wysokości wygranej apelacji a to 43,5%, to jest kwota 522zł. W ostatecznym rozrachunku powód ten powinien zwrócić stronie pozwanej kwotę 480zł tytułem kosztów postępowania odwoławczego.